

Desobediència insubmisa a Osona: 30 anys i més

Roser Iborra fa memòria històrica del moviment d'insubmissió a Osona, ara que s'han complert els 30 anys de la primera presentació pública d'insubmisos | Membre activa de l'Assemblea Antimilitarista d'Osona, repassa la gestació del moviment a Osona i el Lluçanès i com va anar 'in crescendo' fins aconseguir la supressió de la 'mili' | El 4 de maig es commemorarà en un acte a Vic els 30 anys d'insubmissió

Manifestació de l'Assemblea Antimilitarista d'Osona a Vic a principis dels anys noranta. Aguantant la pancarta, Lluís Garcia i Mercè Sabata

El 20 de febrer de 1989, ara fa 30 anys, hi va haver la primera presentació pública d'insubmisos a Barcelona. A Osona, la insubmissió va arrelar fortament. El 2001, aquella desobediència va acabar amb el servei militar obligatori.

Però la insubmissió no va sortir del no-res. L'any 1971, Pepe Beúnza es va declarar objector de consciència al servei militar. Va ser la primera persona que, a l'Estat espanyol, ho va fer per motivacions polítiques. I abans, encara, hi va haver els objectors per motius religiosos, com ara els testimonis de Jehovà, alguns dels quals van complir llargues condemnes de presó.

A Osona, un grup d'objectors de consciència treballava per l'abolició del servei militar des de 1976, coordinats amb els objectors de Can Serra, a l'Hospitalet de Llobregat. Feien una prestació social substitutòria del servei militar voluntària (abans de la Llei d'objecció) perquè volien fer entendre que la seva negativa a fer el servei militar no era per ganes de no fer res. Paral·lelament, també hi havia un grup d'objectors fiscals.

L'any 1977, Pep Freixa tenia una citació i no es va presentar. I el dia de Sant Jordi d'aquell any, la Guàrdia Civil se'l va endur. A la comarca, va ser una autèntica commoció, i la gent es va manifestar

a la plaça. El van dur d'una caserna a una altra fins acabar al castell de Figueres. Hi va passar les primeres eleccions després del franquisme. En va sortir sis mesos més tard, gràcies a una amnistia que li va evitar el consell de guerra.

El 14 de març de 1982, un noi soldat escrivia a la seva germana, des de la caserna de Colmenar Viejo, a Madrid: «No t'explicaré com em va. Em nego a fer-te compartir la sordidesa d'aquesta mena de vida», i acabava la carta amb un poema, *L'erm permanent*, que parla de «remor de silencis» i de «banderes de mort».

Al cap de vuit mesos de servei militar aquell noi, Antoni Iborra, es declara objector de consciència, però no li fan cap cas. I tira pel dret: un dia decideix que no es posarà més la roba militar i passa revista amb la roba interior. El porten a la infermeria i li donen una granota blanca. Estarà mesos arrestat, però el Moviment d'Objecció de Consciència (MOC) de Madrid li envia un advocat. Per Nadal és a casa.

Dos moments més d'una de les manifestacions de l'Assemblea Antimilitarista d'Osona a Vic

Uns anys més tard, uns nois del Lluçanès es volen fer insubmisos. El 3 de juny de 1988 fan una encadenada a les portes del recinte d'una exhibició militar al passeig Pep Ventura, de Vic. L'alcalde Pere Girbau, per entrar al recinte, passa per sobre dels encadenats. Apareixen uns fatxes que els volen arrossegat al riu: «Las ratas al río!», vociferen. Havia nascut l'Assemblea Antimilitarista i d'Objecció d'Osona, dins la qual també hi havia objectors de consciència, com ara Miquel Vilardell i Manel Tamayo.

El 1989 hi ha una recollida de cartilles militars a Torelló. Després hi ha una foguera pública de cartilles militars, a la plaça de Vic.

El 19 d'octubre del 1989, Jordi Rovira, de Sagàs, i Lluís Parareda, de Prats de Lluçanès, es declaren insubmisos a Barcelona. Es queden el Lluís, i el porten a la presó de joves de la Trinitat. Hi complirà els vint anys, a la presó. Li tindran quasi un mes; en sortirà el dia 9 de novembre.

Mentre el Lluís és tancat, però, a l'Assemblea Antimilitarista d'Osona les accions per demanar la seva llibertat es multipliquen. Es publica un Manifest contra la mili; es fa una caravana de cotxes a Vic; un acte al mercat setmanal de Vic aprofitant la visita de Joan Reventós i, sobretot, el dia 1 de novembre de 1989, l'acte més sonat: la interrupció de la jura de bandera a Berga.

En plena jura de bandera, i davant de les tropes formades, sis nois surten d'entre el públic i es treuen els jerséis: porten samarretes blanques amb una lletra cadascun, que formen el lema MILI NO. D'entre el públic, des de tots els cantons, comencen a volar octavetes que reclamen la llibertat dels insubmisos empresonats. Els nois són arrossegats i detinguts: Ferran Ezquerra, Josep Maria Gómez, Albert Navarrete i Jordi Andrés, de l'assemblea antimilitarista del Berguedà, i Quim Soler i Antoni Iborra, de la d'Osona. També detenen, més tard, un altre noi que subjectava una pancarta de suport. Però la cobertura mediàtica, molt ben preparada, ha sortit prou bé: les imatges de TV3 i de TV1, el mateix dia, són retransmeses també per una televisió alemanya.

Ràdio Berga va ser un element clau, aquells dies, per tal de mobilitzar tothom. Els i les alumnes dels instituts de la ciutat es manifesten davant del calabós. Al cap de dos dies, els detinguts surten en llibertat amb càrrecs.

Pel desembre del mateix any, hi ha una encadenada de quaranta insubmisos de tot Catalunya al govern militar de Barcelona. Entre ells, Lluís Parareda i Jordi Rovira. I també hi haurà una encadenada de pares i mares d'insubmisos: el suport de les famílies va ser fonamental.

Manel Tamayo i Enric Sánchez, en una acció antimilitarista a la plaça Major de Vic

Concert de Lluís Llach al pavelló de Roda de Ter en favor de l'Assemblea Antimilitarista d'Osona i amb Miquel Martí i Pol a primera fila

Durant el juliol i l'agost del 90, hi ha una marxa antimilitarista a tot Catalunya, que és rebuda a la plaça major de Vic el dia 1 d'agost. Pel setembre del mateix any, hi ha el judici dels implicats a l'acció de Berga i, el dia 19 d'octubre, la sentència: els condemnen a 5.000 pessetes de multa cadascun.

El gener de 1991 comença la guerra del Golf. A Osona, hi ha la deserció de Lluís García i es gestiona el suport a Josep Antoni Escalada i Josep Lluís Blázquez, que han desertat dels vaixells de Cartagena. Passen mesos amagats al Lluçanès.

Pel gener de 1991, també, hi ha la creació de la Fundació per la Pau, amb participació de l'Assemblea Antimilitarista d'Osona. Durant el mateix mes, es fa una manifestació d'estudiants a Vic de suport al desertor Escalada, estudiant de la Universitat de Vic. I una altra de més general, amb el lema «Per la pau, aturem la guerra».

Durant l'any, continua el degoteig de «presentacions» d'insumisos, que en dèiem, és a dir, negatives públiques a fer el servei militar: Moisès Ferrer, Frederic Pulido, Dani Carol, Vicenç Álvarez...

El 4 de maig de 1991, els desertors Escalada i Blázquez es presenten públicament i són detinguts. El dia 8 de juny de 1994 els faran un consell de guerra a Cartagena i seran condemnats a mesos de presó.

Finalment, el 8 de març de 1992 hi ha la primera absolució d'un insumís, Iñaki Arredondo. El setembre d'aquell any, un concert per la insumissió a la Campsa de Vic aplega més de 1.200 persones.

Octaveta de solidaritat amb Lluís Parareda i amb els insumisos osonencs empresonats

El torellonenc Santi Molera, amb el seu advocat, Francesc Arnau, anant-se a presentar com a insubmís al jutjat de Vic. Era el novembre de 1991

El novembre del mateix any es presenta el primer insubmís torellonenc, Santi Molera, al jutjat de Vic. El seguiran una bona colla de nois de Torelló i d'Osona: Pere Sanjurjo, Eduard Solà, Dani Plana, Àlex Güell, David Cruz, Enric Sánchez, Toni Soler, Adrià Costa, Marc Torres, Lluís Camps, Tomàs Gutiérrez...

El 29 de setembre de 1993, durant el judici a l'insubmís Jordi Rovira, l'advocat Francesc Arnau fa notar al jutge que el rellotge de la sala està aturat, i que la justícia va endarrerida com aquell rellotge.

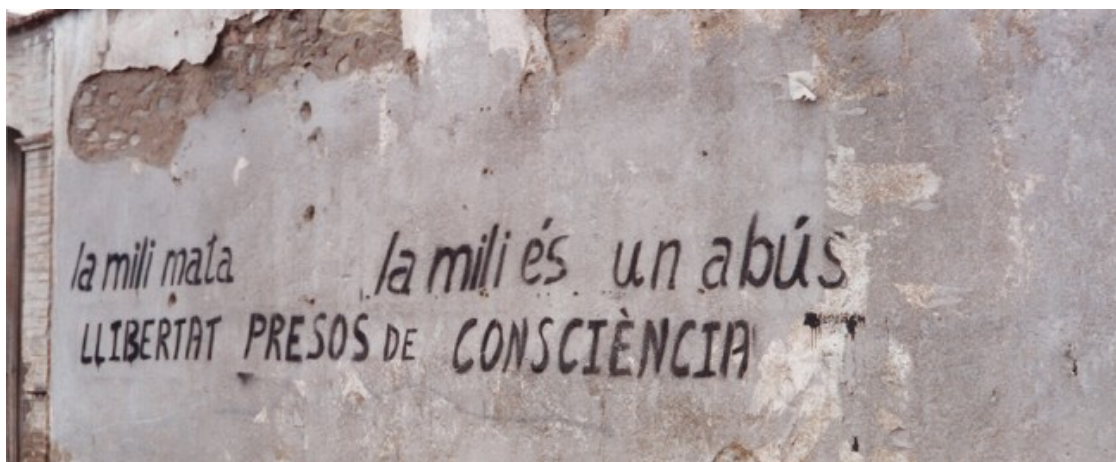
El 1994 hi ha una botifarrada insubmisa davant dels jutjats de Vic i una aturada d'instituts. El mateix any, absolen Lluís Parareda.

El 2001 es va acabar el servei militar obligatori, el malson i les morts per suïcidi a les casernes (el 1996 hi havia hagut el pacte del Majèstic, entre Jordi Pujol i Aznar). Allò que semblava impossible era una realitat. La desobediència constant havia desencallat, finalment, el rellotge aturat de la història i havia fet el pas endavant que ja es demanava el 1931 a l'Estatut de Núria: «El poble de Catalunya, no com a una aspiració exclusiva, sinó com a una redempció de tots els pobles d'Espanya, voldria que la joventut fos alliberada de l'esclavatge del servei militar».

Això no obstant, el militarisme continua. Gabriela Serra, diputada per la CUP, en una intervenció del dia 29 de juny del 2016 al Parlament de Catalunya, va advertir: «A partir de l'any 2015 hi ha hagut un augment important de la presència de l'exèrcit espanyol a Catalunya. El 2014 hi havia 1.574 militars; el 2015 eren 2.237 militars. El Ministerio de Defensa espanyol té a Catalunya una

superfície en edificis militars de més de 20 milions de metres quadrats!».

I conclou: «El nostre estimat poeta Miquel Martí i Pol deia: «la pau no és com un cop de vent sobtat, sinó la pedra on cada dia cal esculpir l'esforç de reconquerir-la». Cal anar esculpint, doncs, aquesta República Catalana que volem lliure, justa, pacífica, solidària, oberta al món i a les persones, acollidora, plural i diversa.»

Pintada contra el servei militar en una paret d'un carrer d'Osona

També cal no oblidar, evidentment, que les morts i els estralls per les guerres no s'han aturat mai. Tot al contrari. Queda, per tant, molta feina per fer.

I, com que la memòria de les lluites és imprescindible, si no volem caure en els mateixos errors i si volem també mirar enrere per agafar embranzida, us convidem a l'acte del dia 4 de maig de 2019 a Vic. A les 7 de la tarda, al Casino, hi haurà una xerrada amb Pep Freixa, Teresa Martí, Quim Soler, Marc Barrobés i Josep Maria Moragriega. I a 2/4 de 9 del vespre, a la Nyàmera, s'inaugurarà una exposició de fotos i de cartells antimilitaristes. Us hi esperem!